YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

6 päivänä huhtikuuta 1995 *

Asiassa T-144/89,

Cockerill Sambre, aiemmin Steelinter SA, belgialainen yhtiö, kotipaikka Bryssel, asiamiehinään asianajajat Michel Waelbroeck ja Alexandre Vandencasteele, Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Ernest Arendt, 8—10 rue Mathias Hardt

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, edustajinaan asiamiehinä oikeudellisen osaston virkamiehet Norbert Koch, Enrico Traversa ja Julian Currall avustajinaan asianajajat Nicole Coutrelis ja André Coutrelis, Pariisi, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen osaston virkamies Georgios Kremlis, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

jossa kantaja vaatii ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta 2 päivänä elokuuta 1989 tehdyn komission päätöksen 89/515/ETY (IV/31.553 — Betoniteräsverkot, EYVL 1989 L 260, s. 1) kumoamista,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Kirschner sekä tuomarit C. W. Bellamy, B. Vesterdorf, R. García-Valdecasas ja K. Lenaerts,

kirjaaja: H. Jung,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 14.—18.6.1993 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn

on antanut seuraavan

tuomion

Kanteen perustana olevat tosiseikat

1 Käsiteltävässä asiassa kanteen kohteena on ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta 2 päivänä elokuuta 1989 annettu komission päätös 89/515/ETY (IV/31.553 — Betoniteräsverkot, EYVL L 260 s. 1, jäljempänä komission päätös), jossa komissio on määrännyt neljälletoista betoniteräsverkkojen valmistajalle sakot perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomisesta. Komission päätöksen

kohteena oleva tuote on betoniteräsverkko. Se on raudoituksessa käytettävä esivalmistettu tuote, joka on tehty kylmävedetystä sileäpintaisesta tai harjateräslangasta, joista kootaan verkko hitsaamalla kaikki ristikkokohdat kiinni toisiinsa. Sitä käytetään teräsbetonissa lähes kaikilla rakentamisen aloilla.

2 Vuodesta 1980 lähtien alalla oli tehty Saksan, Ranskan ja Benelux-maiden markkinoilla yritysten välisiä järjestelyjä, ja samanaikaisesti oli kehittynyt menettelytapoja, jotka ovat syynä komission päätökseen.

3 Bundeskartellamt on 31.5.1983 antanut luvan saksalaisten betoniteräsverkkojen valmistajien rakennemuutoskartellin muodostamiseen Saksan markkinoita varten; luvan voimassaoloaikaa on pidennetty kerran, minkä jälkeen kartelli on päättynyt vuonna 1988. Kartellin tarkoituksena oli tuotantokapasiteettien vähentäminen, ja siinä oli myös määrätty toimituskiintiöitä ja säännelty hintoja; hinnat vahvistettiin kuitenkin vain kahtena ensimmäisenä vuotena (komission päätöksen 126 ja 127 kohta).

4 Commission française de la concurrence (Ranskan kilpailuneuvosto) on julkaissut 20.6.1985 Ranskan betoniteräsverkkojen markkinoiden kilpailutilannetta koskevan tiedonannon, jonka jälkeen Ranskan ministre de l'Économie, des Finances et du Budjet (valtiovarainministeriö) on antanut 3.9.1985 päätöksen nro 85—6 DC, jolla on määrätty sakkoja ranskalaisille yhtiöille, jotka olivat ryhtyneet toimenpiteisiin tai noudattaneet menettelytapoja, joiden tarkoituksena on ollut rajoittaa tai vääristää kilpailua ja joista on seurannut, että kilpailu oli rajoittunut tai vääristynyt, ja jotka ovat estäneet markkinoiden normaalia toimimista vuosina 1982—1984.

5 Komission virkamiehet ovat 6. ja 7.11.1985 tehneet yhtä aikaa ja ennalta ilmoittamatta 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus, EYVL 1962, 13, s. 204, jäljempänä asetus N:o 17) 14 artiklan 3 kohdan nojalla tarkastukset seuraavien seitsemän yrityksen ja kahden yhdistyksen toimitiloissa: Tréfilunion SA,

Sotralentz SA, Tréfilarbed Luxembourg-Saarbrücken SARL, Ferriere Nord SpA (Pittini), Baustahlgewebe GmbH (= BStG), Thibo Draad- en Bouwstaalprodukten BV, NV Bekaert, Syndicat national du tréfilage d'acier (= STA) ja Fachverband Betonstahlmatten eV; 4. ja 5.12.1985 he ovat jatkaneet tarkastuksia seuraavien yritysten toimitiloissa: ILRO SpA, G. B. Martinelli, NV Usines Gustave Boël (afdeling Trébos), Tréfileries de Fontaine-l'Évêque (= TFE), Frère-Bourgeois Commerciale SA (= FBC), Van Merksteijn Staalbouw BV ja ZND Bouwstaal BV.

6 Näissä tutkimuksissa löydettyjen asiakirjojen sekä asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla saatujen tietojen perusteella komissio on päättänyt, että tutkimuksen kohteena olevat valmistajat ovat vuosina 1980—1985 rikkoneet perustamissopimuksen 85 artiklaa tekemällä sarjan sopimuksia toimituskiintiöistä ja betoniteräsverkkojen hinnoista tai noudattamalla yhdenmukaistettuja menettelytapoja niiden suhteen. Komissio on aloittanut asetuksen N:o 17 3 artiklan 1 kohdan mukaisen menettelyn ja lähettänyt 12.3.1987 väitetiedoksiannon tutkimuksen kohteena oleville yrityksille, jotka ovat vastanneet siihen. Yritysten edustajia on kuultu 23. ja 24.11.1987 pidetyissä tilaisuuksissa.

7 Tämän menettelyn päätteeksi komissio on tehnyt päätöksensä. Sen mukaan (22 kohta) kilpailunrajoitukset koostuivat sarjasta sopimuksia ja/tai yhdenmukaistettuja menettelytapoja, joiden tarkoituksena on ollut hintojen ja/tai toimituskiintiöiden vahvistaminen sekä betoniteräsverkkojen markkinoiden jakaminen. Nämä järjestelyt ovat komission päätöksessä koskeneet eri osamarkkinoita (Ranskan, Saksan tai Benelux-maiden markkinoita), mutta ne ovat vaikuttaneet jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, koska niihin ovat osallistuneet useissa jäsenvaltioissa toimivat yritykset. Komission päätöksessä lausutaan seuraavaa: "Tässä tapauksessa kyse ei niinkään ole kaikkien jäsenvaltioiden, joita asia koskee, kaikki valmistajat kattavasta yritysten välisestä järjestelystä, vaan osapuolten erilaisten — joskus eri osapuoltenkin kesken tehtyjen —järjestelyjen kokonaisuudesta. Koska tämä järjestelyjen kokonaisuus on kuitenkin säännellyt eri osamarkkinoita, siitä on ollut seurauksena, että yhteismarkkinoiden merkittävää osaa on säännelty suuressa määrin."

8 Komission päätöksen päätösosassa todetaan:

"1 artikla

Yritykset Tréfilunion SA, Société métallurgique de Normandie (= SMN), CCG (TECNOR), Société de treillis et panneaux soudés (= STPS), Sotralentz SA, Tréfilarbed SA ja Tréfilarbed Luxembourg-Saarbrücken SARL, Tréfileries de Fontaine-l'Évêque, Frère-Bourgeois Commerciale SA (nykyisin Steelinter SA), NV Usines Gustave Boël, afdeling Trébos, Thibo Draad- en Bouwstaalprodukten BV (nykyisin Thibo Bouwstaal BV), Van Merksteijn Staalbouw BV, ZND Bouwstaal BV, Baustahlgewebe GmbH, ILRO SpA, Ferriere Nord SpA (Pittini) ja G. B. Martinelli fu G. B. Metallurgica SpA ovat rikkoneet ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa 27.5.1980—5.11.1985 yhden tai useamman kerran osallistumalla yhteen tai useampaan sopimukseen ja/tai yhdenmukaistettuun menettelytapaan (= yritysten väliset järjestelyt), joissa on määrätty myyntihintoja, rajoitettu myyntejä, jaettu markkinoita ja sovittu toimista, joiden tarkoituksena on ollut näiden järjestelyjen täytäntöönpano ja niiden noudattamisen valvonta.

2 artikla

Mikäli 1 artiklassa luetellut yritykset aikovat jatkaa toiminnan harjoittamista betoniteräsverkkoalalla yhteisön alueella, niiden on välittömästi lopetettava todetut rikkomukset (jos ne eivät jo ole sitä tehneet) ja oltava vastaisuudessa tekemättä mitään toimintaansa koskevia sopimuksia ja/tai oltava noudattamatta yhdenmukaistettuja menettelytapoja, joiden tarkoitus tai vaikutus on samanlainen tai samankaltainen.

3 artikla

Seuraaville yrityksille määrätään 1 artiklassa todetuista rikkomuksista sakkoa seuraavasti:

1) Tréfilunion SA (= TU): sakkoa 1 375 000 ecua;

2) Société métallurgique de Normandie (= SMN): sakkoa 50 000 ecua;

3) Société des treillis et panneaux soudés (= STPS): sakkoa 150 000 ecua;

4) Sotralentz SA: sakkoa 228 000 ecua;

5) Tréfilarbed Luxembourg-Saarbrücken SARL: sakkoa 1 143 000 ecua;

6) Steelinter SA: sakkoa 315 000 ecua;

7) NV Usines Gustave Boël, afdeling Trébos: sakkoa 550 000 ecua;

8) Thibo Bouwstaal BV: sakkoa 420 000 ecua;

9) Van Merksteijn Staalbouw BV: sakkoa 375 000 ecua;

10) ZND Bouwstaal BV: sakkoa 42 000 ecua;

11) Baustahlgewebe GmbH (= BStG): sakkoa 4 500 000 ecua:

12) ILRO SpA: sakkoa 13 000 ecua;

13) Ferriere Nord SpA (Pittini): sakkoa 320 000 ecua;

14) G. B. Martinelli fu G. B. Metallurgica SpA: sakkoa 20 000 ecua."

9 Komission päätöksen mukaan (14 kohta ja 195 kohdan e alakohta) Tréfileries de Fontaine-l'Evêque (= TFE) on Cockerill Sambre -konserniin kuuluva tuotantoyksikkö. Tähän konserniin kuuluu myös Frère-Bourgeois Commerciale SA -niminen yritys (= FBC), joka markkinoi TFE:n valmistamat betoniteräsverkot. Komission päätöksessä on todettu, että 1.4.1986 FBC on vaihtanut nimensä Steelinter SA:ksi, joka on nostanut käsiteltävänä olevan kanteen. Cockerill Sambre on 30.12.1989 tekemällään päätöksellä päättänyt purkaa vapaaehtoisesti Steelinterin. Tämän päätöksen vuoksi Cockerill Sambre on virallisesti ilmoittanut jatkavansa Steelinterin kannetta. Kantajaan viitataan siis eroa tekemättä aina, kun on käytetty nimityksiä FBC tai TFE.

Asian käsittelyn vaiheet

10 Kantaja on edellä esitettyjen tapahtumien jälkeen nostanut esillä olevan kanteen yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 18.10.1989 jättämällään kannekirjelmällä, jossa kantaja vaati komission päätöksen kumoamista. Komission päätöksen kohteena olevista kolmestatoista muusta yrityksestä myös kymmenen muuta on nostanut kanteen.

11 Yhteisöjen tuomioistuin on siirtänyt kaikki yksitoista asiaa 15.11.1989 antamillaan määräyksillä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta 24 päivänä lokakuuta 1988 tehdyn neuvoston päätöksen 88/591/EHTY, ETY, Euratom (EYVL L 319, s. 1) 14 artiklan mukaisesti. Nämä kanteet rekisteröitiin asioiksi T-141/89, T-142/89, T-143/89, T-144/89 ja T-145/89 sekä T-147/89, T-148/89, T-149/89, T-150/89, T-151/89 ja T-152/89.

12 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on yhdistänyt edellä mainitut asiat 13.10.1992 antamallaan määräyksellä työjärjestyksen 50 artiklan mukaisesti suullista käsittelyä varten, koska asiat liittyvät toisiinsa.

13 Kantajat ovat vastanneet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 22.4.—7.5.1993 jättämillään kirjeillä kysymyksiin, joita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli niille esittänyt.

14 Kysymyksiin annettujen vastausten ja esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on päättänyt aloittaa suullisen käsittelyn ilman edeltäviä asian selvittämistoimia.

15 Asianosaiset ovat esittäneet suulliset lausumansa ja vastauksensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin 14.—18.6.1993 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

16 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

ensisijaisesti

— kumoaa komission päätöksen ja velvoittaa komission korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut ja

toissijaisesti:

— kumoaa komission päätöksen 3 artiklan siltä osin, kuin siinä on määrätty kantajalle 315 000 ecun sakko, tai ainakin alentaa sakon määrän nimelliseksi ja joka tapauksessa velvoittaa komission korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut.

17 Vastaaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen perusteettomana ja

— velvoittaa kantajan korvaamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut.

Asian ratkaisu

18 Kantaja on vedonnut pääasiallisesti kahteen perusteeseen kanteensa tueksi. Ensimmäinen koskee perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomista ja toinen asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan rikkomista.

Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomista koskeva kanneperuste: yritysten välisten järjestelyjen tekeminen

I — *Ranskan markkinat*

A — *Ajanjakso 1981—1982*

Kanteen kohteena oleva päätös

19 Komission päätöksessä (23—50 kohdat ja 159 kohta) todetaan kantajan osallistuneen huhtikuusta 1981 maaliskuuhun 1982 ensimmäiseen sarjaan yritysten välisiä järjestelyjä Ranskan markkinoilla. Näissä järjestelyissä on ollut mukana toisaalta ranskalaisia valmistajia (Tréfilunion, STPS, SMN, CCG ja Sotralentz) ja toisaalta ulkomaisia valmistajia, jotka ovat toimineet Ranskan markkinoilla (ILRO, Ferriere Nord, Martinelli, Boël/Trébos, TFE, FBC ja Tréfilarbed). Järjestelyjen tarkoituksena on ollut hintojen ja kiintiöiden määrittäminen, jotta betoniteräsverkkojen tuontia Ranskaan rajoitettaisiin.

Asianosaisten väitteet

20 Kantaja väittää, että komissio ei ole näyttänyt, että kantaja olisi osallistunut kokouksiin tai sopimuksiin, jos viimeksi mainittuja on ollut. Kantaja korostaa, ettei sillä ole ollut mitään mielenkiintoa osallistua Ranskan markkinoiden jakamista koskevaan sopimukseen, koska sen tuotantovälineistö ei soveltunut ranskalaisten normien mukaisten tuotteiden valmistamiseen ja koska vasta vuonna 1982 hintojen

huomattava nousu Ranskassa teki siitä kilpailukykyisen huolimatta siitä, että sen tuotantovälineistö oli huonosti soveltuvaa, ja se saattoi lisätä myyntiään Ranskaan.

21 Kantaja toteaa, että se seikka, että sille on sen tietämättä myönnetty kiintiö 23.10.1981 päivätyssä muistiossa (väitetiedoksiannon liite 1, komission päätöksen 48 kohta), on vailla todistusarvoa, koska kiintiösopimus edellyttää, jotta se toimisi käytännössä, että myös sen ulkopuolella oleville yrityksille kohdistetaan arviomääräinen kiintiö. Lisäksi kantaja kiistää asiakirjan todistusarvon, koska asiakirja on peräisin kolmannelta yritykseltä. Lopuksi kantaja väittää, että sille myönnetty kiintiö ei lainkaan vastaa todellista taloudellista tilannetta, koska sen toimitukset ovat olleet hyvin selvästi sille kohdistettua kiintiötä pienemmät (58 tonnia 4 000 tonnin sijasta), kuten kyseisestä asiakirjasta selviää.

22 Kantaja katsoo lisäksi, että komissio ei voi pitää todisteena sitä vastaan käsinkirjoitettua muistiota Pariisissa 1.4.1981 pidetystä kokouksesta (väitetiedoksiannon liite 25), koska komission päätöksen 49 kohta, jossa siihen viitataan, alkaa seuraavasti: "Gustave Boëlin tehtaiden osalta ..." Kantaja lisää, että sitä paitsi muistiossa ei viitata nimenomaisesti siihen vaan "Charleroiaan" ja vaikka kantaja voitaisiinkin yhdistää Charleroiaan, muistio ei voi olla todiste pidetystä kokouksesta, kokouksen tarkoituksesta, kantajan osallistumisesta kokoukseen, eikä minkään sopimuksen solmimisesta. Kantaja huomauttaa lopuksi, että muistiossa tuodaan esiin, että belgialaisten valmistajien 8 000 tonnin kiintiöstä oli "jo sovittu" ja että sen vuoksi ei ole ollut mitään syytä keskustella kiintiöistä, jos sopimus on jo ollut olemassa.

23 Komissio vastaa, että kantajalle myönnetty 4 000 tonnin kiintiö ei ole "kuvitteellinen" kiintiö, joka olisi myönnetty yksipuolisesti in abstracto pelkästään lasken-

nallisista syistä, ja että 23.10.1981 päivätystä muistiosta käy ilmi, että belgialaisten tuottajien osuus oli hyvinkin mukana "viimeisimmissä järjestelyissä".

24 Päätöksensä 49 kohdasta komissio toteaa, että sitä, että kohta alkaa viittauksella toiseen yritykseen, voidaan pitää puutteena kirjoitustavassa, mutta tämä puute ei estä sitä, että kohtaa ja siinä mainittua muistiota voidaan käyttää kantajaa vastaan. Komissio huomauttaa edelleen, että Charleroi tarkoittaa ilmiselvästi kantajaa, koska kantajan pääkonttori oli Charleroissa ja koska yleisessä kielenkäytössä on usein tapana yksilöidä yritys sen kotipaikan nimellä. Komissio korostaa lopuksi, että se, että kiintiöistä oli jo sovittu, ei estä sitä, että kokouksen tarkoituksena voivat olla muut seikat, kuten käytännön toimintatavat tai kiintiöiden jakaminen.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

25 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että komission esittämillä asiakirjoilla on näytetty toteen kantajan osallistuneen Ranskan markkinoita koskeneisiin yritysten välisiin järjestelyihin vuosina 1981—1982. Ferriere Nordin muistiosta (väitetiedoksiannon liite 25, komission päätöksen 49 kohta), joka koskee ranskalaisten, italialaisten ja belgialaisten valmistajien kesken 1.4.1981 Pariisissa pidettyä kokousta, näet käy ilmi, että tuolloin 8 000 tonnin määrä oli "jo sovittu" annettavaksi belgialaisille valmistajille. Komissio on käyttänyt tätä asiakirjaa näyttönä kantajaa vastaan, eikä kantaja voi menestyksellisesti kiistää sitä, etteikö Charleroi tarkoittaisi sitä. Yleisessä kielenkäytössä on nimittäin tapana usein viitata oikeushenkilöön käyttämällä sen kotipaikan nimeä ja viranomaiseen käyttämällä sen toimipaikkana olevan rakennuksen nimeä. Kantaja ei voi myöskään menestyksellisesti väittää, että komission päätöksen 49 kohtaan ja siinä mainittuun asiakirjaan ei voitaisi vedota sitä vastaan. On nimittäin muistettava, että vaikka komission päätöksen teksti ei olekaan täysin onnistunut, muistio on lähetetty tiedoksi kantajalle, mikä osoittaa, että komissio on pitänyt sitä todisteena kantajaa vastaan. "Jo sovittu" -ilmaisun ulottuvuuden suhteen on korostettava, aivan kuten komissio on perustellusti tehnytkin, että tämäntyyppisillä kokouksilla voi olla hyvin vaihtelevainen

sisältö kiintiöistä sopimisen lisäksi, ja tästä syystä kantajan esittämä väite siitä, että kiintiöistä keskustelemiseen ei ole ollut syytä, on asiaan vaikuttamaton.

26 Tréfilunionin 23.10.1981 päivätty muistio (väitetiedoksiannon liite 1, komission päätöksen 46 ja 48 kohta) osoittaa lisäksi, että "äskettäisten sopimusten" mukaan toisen belgialaisen valmistajan kiintiö oli 4 000 tonnia.

27 Komissio on siis perustellusti päätellyt näistä kahdesta asiakirjasta, että kantajalle on myönnetty 4 000 tonnin kiintiö sopimuksilla, joita Tréfilarbed on jälkimmäisen asiakirjan mukaan moittinut siitä, että niissä varattiin "liian suuri osuus italialaisille ja belgialaisille valmistajille".

28 Kantaja on väittänyt, että sen toimitukset olivat selvästi pienemmät kuin kiintiö, joka sillä on väitetty olleen. Tämän väitteen osalta on huomattava, että kiintiö tarkoittaa kieltoa tehdä toimituksia yli tiettyjen määrien eikä velvoitetta toimittaa näitä määriä. Tästä syystä on mahdollista sopia kiintiöstä siinä toivossa, että sen voi käyttää täysimääräisesti, vaikka ei siinä sitten onnistukaan olosuhteiden vuoksi. Tässä suhteessa on todettava, että vaikka kantaja on ilmoittanut, että sillä ei ole ollut mitään mielenkiintoa osallistua Ranskan markkinoita koskeneisiin sopimuksiin, se on myöntänyt, että hintojen huomattava nousu on tehnyt mahdolliseksi sen, että kantaja on lisännyt myyntiään, koska näillä hinnoilla se on ollut kilpailukykyinen. Tämä osoittaa toisaalta, että kantajalla on ollut mielenkiintoa osallistua yritysten väliseen järjestelyyn, ja selittää toisaalta, miksi se ei ole voinut hyödyntää koko kiintiötä, josta se oli sopinut siinä toivossa, että hintojen nousu tekisi siitä niin kilpailukykyisen, että se voisi hyödyntää koko kiintiönsä.

29 Edellisen perusteella on todettava, että komissio on näyttänyt toteen lain edellyttämällä tavalla kantajan osallistuneen yritysten välisiin järjestelyihin, joiden tarkoituksena on ollut hintojen ja kiintiöiden määrittäminen Ranskan markkinoilla ajanjaksona 1981—1982.

30 Tämän vuoksi kantajan väite on hylättävä.

B — *Ajanjakso 1983—1984*

Kanteen kohteena oleva päätös

31 Komission päätöksessä (51—76 kohdat ja 160 kohta) todetaan, että kantaja on osallistunut toiseen sarjaan yritysten välisiä järjestelyjä, joissa ovat olleet mukana toiselta puolen ranskalaiset valmistajat (Tréfilunion, STPS, SMN, CCG ja Sotralentz) ja toiselta puolen Ranskan markkinoilla toimivat ulkomaiset valmistajat (ILRO, Ferriere Nord, Martinelli, Boël/Trébos, TFE, FBC ja Tréfilarbed). Näiden järjestelyjen tarkoituksena on ollut hintojen ja kiintiöiden määrittäminen, jotta betoniteräsverkkojen tuontia Ranskaan rajoitettaisiin. Tämä järjestelyjen sarja on ollut käytössä vuoden 1983 alusta vuoden 1984 loppuun, ja se on vahvistettu hyväksymällä 14.10.1983 sopimuspöytäkirja (protocole d'accord) ajalle 1.7.1983—31.12.1984. Tässä pöytäkirjassa järjesteltiin uudelleen ranskalaisten, italialaisten ja belgialaisten valmistajien sekä Arbedin kesken käytyjen neuvottelujen tulokset, jotka koskivat Ranskan markkinoilla sovellettavia kiintiöitä ja hintoja, ja neuvottelujen tuloksena Belgian, Italian ja Saksan kiintiöksi vahvistettiin 13,95 % Ranskan markkinoiden kulutuksesta "näiden valmistajien ja ranskalaisten alan yritysten kesken tehdyllä sopimuksella". Kantaja ei ole enää noudattanut näitä järjestelyjä kesäkuun 1984 jälkeen (komission päätöksen 76 kohta).

Asianosaisten väitteet

32 Kantaja väittää, ettei se ole ottanut osaa mihinkään Ranskan markkinoita vuosina 1983—1984 koskeneisiin sopimuksiin, joita mahdollisesti on ollut olemassa.

33 Kantaja korostaa, ettei komission päätöksen 55 kohdassa mainittua, 24.5.1983 päivättyä teleksiä ole annettu sille tiedoksi ja ettei teleksiä sen vuoksi voida käyttää sitä vastaan. Kantaja lisää, että tämä asiakirja ei myöskään missään tapauksessa todista sopimuksen olemassaoloa, vaan osoittaa päinvastoin sen, että sopimusta ei ole ollut, koska teleksissä todetaan selvästi, että "sopimus on periaatteessa saatu aikaan", mikä ei tarkoita sitä, että sopimus on saatu aikaan.

34 Lokakuun 1983 sopimuspöytäkirjasta kantaja toteaa, että se ei sisällä sopimuksia, vaan luettelon sopimuksista, jotka tulisi tehdä. Pöytäkirjassa tarkoitetun sopimuksen olemassaolosta ei ole mitään näyttöä, ja vielä vähemmän on näyttöä kantajan osallistumisesta siihen.

35 Kantaja väittää lisäksi sen toimituksista laadittujen tilastojen ja sen markkinaosuuksia sisältävien asiakirjojen (väitetiedoksiannon liitteet 41 ja 42, komission päätöksen 62 kohta) osalta, että ne eivät osoita millään lailla sen olleen osapuolena sopimuspöytäkirjassa. Kantaja korostaa, että se on toimittanut vastikkeetta Association technique pour le développement de l'emploi du treillis soudélle (Betoniteräsverkon käyttöä edistävä tekninen yhdistys, jäljempänä ADETS) Ranskan vientilukunsa tilastointitarkoitusta varten. Kantaja korostaa, että näissä taulukoissa on sanktioita ja siirtoja (enintään 15 % täyttämättä jääneistä kiintiöistä tietyltä kaudelta siirretty toiselle kaudelle) koskevia sarakkeita, joissa kantaja ei esiinny, mikä osoittaa, että sillä ei ole ollut kiintiötä.

36 Kantaja huomauttaa lopuksi, että Commission française de la concurrence on päätellyt saman sopimuspöytäkirjan perusteella, että ulkomaiset valmistajat olivat kieltäytyneet ottamasta osaa näihin sopimuksiin.

37 Komissio vastaa, että näyttö kantajan osallistumisesta vuosina 1983—1984 tehtyihin yritysten välisiin järjestelyihin koostuu useista komission päätöksessä mainituista asiakirjoista. Näitä ovat ensinnäkin 24.5.1983 lähetetty teleksi, jonka osalta komissio vastaa kantajalle, että sillä ei ole merkitystä, minä päivänä tarkalleen belgialaiset valmistajat ovat hyväksyneet kiintiönsä suuruuden. Teleksi todistaa, että belgialaiset valmistajat ovat ottaneet osaa Ranskan markkinoiden jakamista koskeneisiin keskusteluihin ja siten niiden jakamista koskeneeseen yritysten väli-

seen järjestelyyn. Toisena todisteena on lokakuun 1983 sopimuspöytäkirja, jonka osalta komissio korostaa, että sen johdannossa viitataan nimenomaisesti belgialaisten, italialaisten ja saksalaisten tuonnin sääntelyyn. Kolmantena todisteena ovat ADETS:n taulukot, joista komissio toteaa, että kantajan väitteet ennakoiden/jälkikäteisten toimitusten korvaamisesta ovat perusteettomia, koska 15 %: n sääntö, johon kantaja on vedonnut, ei koskenut kuin ranskalaisia yrityksiä ja Arbedia (eli pöytäkirjan allekirjoittajia). Tämä ei merkitse sitä, että "ulkomaiset" yritykset eivät olisi olleet ranskalaisten alan yritysten kanssa sopimuksessa mukana, siltä osin kuin "ulkomaiset" olivat osallisina pöytäkirjassa mainitussa eri sopimuksessa. Sama koskee sanktioiden laskemista. Komissio korostaa lisäksi, että kantaja on selvästi noudattanut sopimusta, koska tammi-huhtikuussa 1984 toteutuneiden toimitusten keskiarvo on ollut 1,0025 % markkinoista, mikä on lähellä kantajan 1,09 %:n suuruista kiintiötä.

38 Lopuksi komissio huomauttaa Commission française de la concurrencen tiedonannon osalta, että sen käytössä ei ole ollut sopimuspöytäkirjaa vaan muita asiakirjoja, joiden perusteella se on voinut todeta rikkomuksen olemassaolon. Komissio katsoo kaiken lisäksi, että se ei voi olla sidottu kansallisten viranomaisten päätöksiin varsinkaan ulkomaisten yritysten osalta.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

39 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että komission päätöksessä kantajan on katsottu osallistuneen Ranskan markkinoilla yritysten välisten järjestelyjen kokonaisuuteen (51 kohta). Järjestelyjä on valmisteltu vuoden 1983 alkupuoliskon aikana, ja ne ovat johtaneet sopimuspöytäkirjaan, jossa on järjestelty uudelleen näiden eri neuvottelujen tulokset (60 kohta). Komission päätöksen mukaan (60 kohdan c alakohta) "belgialaisten osallistuminen käy ilmi itse sopimuspöytäkirjasta", kun taas FBC:lle myönnetty kiintiö ilmenee asiakirjoista, joissa on tehty kuukausittaiset ja kumuloidut vertailut kiintiöiden ja todellisten toimitusten välillä (62 kohta). Komission päätöksessä korostetaan, että touko- ja kesäkuussa 1984 bel-

gialaiset yhtiöt ovat alkaneet ylittää kiintiönsä kumuloituina lukuina (73 kohta), mistä komissio on päätellyt, että FBC ja muut eivät ole enää noudattaneet järjestelyjä kesäkuun 1984 jälkeen (76 kohta).

40 Aluksi on syytä korostaa, että komissiolla ei ole mitään todistetta siitä, että FBC olisi osallistunut keskusteluihin vuonna 1983. Kantaja ei nimittäin ole ollut läsnä 23.2.1983 Milanon kokouksessa, jossa näitä keskusteluja on käyty (väitetiedoksiannon liitteet 27 ja 29, komission päätöksen 53 kohta). Lisäksi Saciloria edustavan herra Chopin de Janvryn 24.5.1983 lähettämää, 19.5. pidettyä kokousta koskevaa teleksiä (väitetiedoksiannon liite 30, komission päätöksen 55 kohta) ei ole välitetty tiedoksi kantajalle eikä sitä sen vuoksi voida pitää näyttönä kantajaa vastaan.

41 On kuitenkin tärkeää varmistaa, voidaanko FBC:n osallistuminen järjestelyihin päätellä myöhemmistä asiakirjoista. Tässä suhteessa on korostettava, että komissio on esittänyt kahdentyyppisiä asiakirjoja näyttääkseen toteen FBC:n osallistumisen kiintiöitä koskeneisiin yritysten välisiin järjestelyihin Ranskan markkinoilla 1983—1984. Kyseessä on toisaalta 14.10.1983 päivätty asiakirja, jonka nimi on "Betoniteräsverkot—sopimuspöytäkirja (protocole d'accord 'Treillis soudé')" ja toisaalta sarja taulukoita, joissa on esitetty eri valmistajien myyntiluvut Ranskan markkinoilla ja näiden valmistajien osuus markkinoista tammikuussa, helmikuussa, maaliskuussa, toukokuussa ja kesäkuussa 1984 sekä verrattu näitä lukuja "vertailulukuihin" (références).

42 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että sopimuspöytäkirjan alkulausekkeissa korostetaan, että on välttämätöntä "rajoittaa ja säännellä belgialaisten, italialaisten ja saksalaisten tuontia (Tréfilarbedia lukuun ottamatta) ja vahvistaa se 13,95 %: ksi markkinoiden kulutuksesta näiden valmistajien ja ranskalaisten alan yrittäjien välisellä sopimuksella"; ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan tämä luku vastaa täsmälleen taulukoissa belgialaisille ja italialaisille valmistajille osoitettua "vertailulukua".

43 Tämä täydellinen vastaavuus korostuu aivan erityisesti sen seikan valossa, että kantaja on ollut läheisesti tekemisissä taulukoiden laatimisen kanssa. Tréfilunionilla on nimittäin ollut tiedossaan tammikuussa 1984 kantajan kuukausittaiset myyntiluvut Ranskassa heinäkuusta 1983 lähtien, koska nämä ovat mukana sen myyntien kumuloidussa luvussa tammikuun 1984 taulukossa (väitetiedoksiannon liite 42, komission päätöksen 62 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Kantaja ei ole kiistänyt kään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa sitä, että taulukoissa esiintyvät luvut vastaavat lähestulkoon sen todellisia myyntejä, eikä kantaja ole esittänyt mitään pätevää syytä, miksi se olisi toimittanut nämä luvut vastikkeetta ADETS:lle, jonka jäsen se ei tuolloin ole ollut.

44 Näihin todisteisiin on vielä lisättävä se, että kantajan myyntiluvut esiintyvät "sopijapuolet yhteensä" (total contractants) otsikon alla ja että niitä verrataan sellaisenaan ja markkinaosuuksina "vertailuluvut" sarakkeessa olevien lukujen kanssa.

45 Näitä todisteita vahvistaa vielä seikka, joka käy ilmi 13.4.1984 lähetetystä teleksistä, eli että kantaja oli kutsuttu 15.5.1984 pidettyyn kokoukseen, jonka tarkoituksena on ollut "laatia tilannekatsaus yhteistyöstämme, tehdä yleiskatsaus Euroopan markkinoista ja laatia sen pohjalta aikataulu korotuksille, joiden suuruus on vielä määriteltävä, sekä sopia vastavuoroisesta markkinoille pääsystä" (väitetiedoksiannon liite 47, komission päätöksen 67 kohta).

46 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi hyväksyä kantajan Commission française de la concurrencen tiedonannosta tekemää väitettä. Ensiksikin komissio on voinut tehdä päätelmänsä, kuten se on perustellusti korostanutkin, hallussaan olleiden todisteiden perusteella, jotka eivät välttämättä ole olleet samoja kuin Commission française de la concurrencen käytettävissä olleet todisteet; toiseksi komissio ei voi olla sidottu kansallisten viranomaisten päätöksiin, etenkin kun kyseessä ovat ulkomaiset yritykset.

47 Edellisen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että komissio on perustellusti päätellyt kantajan osallistuneen yritysten välisiin kiintiöitä koskeneisiin järjestelyihin Ranskan markkinoilla kesäkuuhun 1984 asti.

48 Tämän vuoksi kantajan väite on hylättävä.

II — *Benelux-maiden markkinat*

49 Komission päätöksessä todetaan kantajan osallistuneen Benelux-maiden markkinoita koskeviin yritysten välisiin järjestelyihin, joissa on sovittu toisaalta kiintiöistä ja toisaalta hinnoista.

A — *Kiintiöitä koskevat järjestelyt*

Kanteen kohteena oleva päätös

50 Komission päätöksessä (78 kohdan b alakohta ja 171 kohta) on todettu kantajan osallistuneen yritysten välisiin järjestelyihin, joiden osapuolina ovat olleet toisaalta saksalaiset valmistajat ja toisaalta Benelux-maiden valmistajat (Bredan kerho) ja jotka ovat koskeneet saksalaisten valmistajien viennin määrällistä rajoittamista Belgiaan ja Alankomaihin sekä tiettyjen saksalaisten valmistajien vientilukujen ilmoittamista belgialais-alankomaalaiselle ryhmälle.

Asianosaisten väitteet

51 Kantaja toteaa, että sen ei voida väittää osallistuneen "saksalaisten ja Benelux-maiden valmistajien kesken tehtyihin kiintiöitä koskeneisiin yritysten välisiin järjestelyihin". Kantaja korostaa, että BStG:n herra Müllerin 15.12.1983 lähettämässä teleksissä (väitetiedoksiannon liite 65 b, komission päätöksen 92 kohta) moititaan kantajaa siitä, että se myi huomattavia määriä Saksaan. Kantaja huomauttaa, komission väitteen perustuvan olettamukseen, jonka mukaan belgialaiset ja saksalaiset yritykset olisivat sopineet, että ne pysyvät omilla markkinoillaan ja rajoittavat vientiään. Komissio on itsekin myöntänyt, että TFE ei ole osallistunut Saksan markkinoita koskeneeseen kiintiösopimukseen, minkä vahvistaa sekin seikka, että TFE on lisännyt vientiään Saksaan. Koska kantaja ei ole ollut osallisena tällaiseen sopimukseen, miten se olisi voinut saada saksalaiset valmistajat rajoittamaan vientiään Benelux-maihin.

52 Komissio toteaa vastauskirjelmässään seuraavaa: "Kuten kantaja sanoo, on totta, että komissio ei ole katsonut sen osallistuneen kiintiöitä koskeneeseen yritysten väliseen järjestelyyn Benelux-maiden tai Saksan markkinoilla." Suullisessa käsittelyssä komissio on vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymykseen vahvistanut tämän kannanoton. Komissio on selittänyt, että kannekirjelmässään kantaja oli puhunut yritysten välisistä järjestelyistä Benelux-maiden markkinoilla, mutta ei ollut millään lailla puuttunut Saksasta Benelux-maihin suuntautuneen viennin määrällisiä rajoituksia koskevaan kysymykseen. Komissio on täsmentänyt, että Bredan kerhon ja saksalaisten valmistajien välillä on ollut kattava sopimus silloin, kun Saksan rakennemuutoskartelli on muodostettu. Tämän sopimuksen tarkoituksena on ollut estää vastavuoroisesti häiriöiden esiintyminen sekä toisaalta Saksan kartellihintojen noudattaminen ja toisaalta määrien vastavuoroinen seuranta. Komissio on myös vahvistanut, että se ei ole katsonut kantajan ottaneen osaa Saksaan suuntautuneen viennin määrällisiä rajoituksia koskeneeseen sopimukseen, koska sillä ei ollut siitä todistetta.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

53 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että komissio on selittänyt asian käsittelyn aikana ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että "se ei ole katsonut kantajan osallistuneen kiintiöitä koskeneeseen yritysten väliseen järjestelyyn Benelux-maiden tai Saksan markkinoilla".

54 On kuitenkin korostettava, että komission päätöksessä on selvästi katsottu kantajan osallistuneen tällaiseen järjestelyyn (171 kohta) ja että kantaja on kannekirjelmässään puolustautunut tätä vastaan.

55 Tästä on pääteltävä, että komissio on luopunut tästä väitteestään asian käsittelyn aikana ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

56 Joka tapauksessa on syytä korostaa, että komission päätöksen 171 kohdassa mainittua, 15.12.1983 lähetettyä teleksiä ei voida pitää todisteena kantajan osallistumisesta kyseiseen järjestelyyn. Mikään teleksissä ei mahdollista tällaista päätelmää, sillä se todistaa lähinnä päinvastaista, koska siinä todetaan, että läheistä yhteistyötä tehdään Boël/Trébosin eikä kantajan kanssa, ja moititaan kantajaa siitä, että se on lisännyt vientiään Saksaan.

57 Näillä perusteilla on syytä hyväksyä kantajan väite ja kumota komission päätös siltä osin, kuin siinä on todettu kantajan osallistuneen yritysten välisiin järjestelyihin, joiden tarkoituksena on ollut Saksasta Benelux-maihin suuntautuvan viennin rajoittaminen.

B — *Hintoja koskevat järjestelyt*

Kanteen kohteena oleva päätös

58 Komission päätöksessä (78 kohdan a ja b alakohdat, 163 ja 168 kohdat) todetaan kantajan osallistuneen yritysten välisiin hintoja koskeviin järjestelyihin, joissa osallisina ovat olleet tärkeimmät Benelux-maiden markkinoilla tuotteitaan myyvät valmistajat mukaan lukien myös muut kuin Benelux-maiden valmistajat, sekä järjestelyihin, joissa osallisina ovat olleet tuotteitaan Benelux-maihin vievät saksalaiset valmistajat ja muut Benelux-maissa tuotteitaan myyvät valmistajat ja jotka ovat koskeneet sovittujen hintojen noudattamista Benelux-maiden markkinoilla. Komission päätöksen mukaan näistä järjestelyistä on sovittu kokouksissa, joita on pidetty Bredassa ja Bunnikissa (Alankomaissa) elokuun 1982 ja marraskuun 1985 välillä ja joihin ovat osallistuneet (komission päätöksen 168 kohta) ainakin Thibodraad, Tréfilarbed, Boël/Trébos, FBC, Van Merksteijn, ZND, Tréfilunion ja saksalaisista valmistajista ainakin BStG. Komission päätös perustuu lukuisiin Tréfilunionin Benelux-maiden edustajan sille lähettämiin telekseihin. Näissä telekseissä on yksityiskohtaiset tiedot jokaisesta kokouksesta (aika, paikka, osanottajat, poissa olleet, kokouksen tarkoitus [markkinatilanteesta keskusteleminen, hintoja koskevat ehdotukset ja päätökset], seuraavan kokouksen ajan ja paikan sopiminen).

Asianosaisten väitteet

59 Kantaja myöntää osallistuneensa Bredan ja Bunnikin kokouksiin, mutta väittää, että näiden kokousten tarkoitus ei ollut kilpailunvastainen ja että siitä syystä se ei osallistumisellaan rikkonut perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa.

60 Kantajan mukaan kokousten tarkoituksena oli vain tietojen vaihto osanottajien kesken betoniteräsverkon ihannehinnan määrittämiseksi. Tällainen tietojen vaihto ei ole luonteeltaan kilpailuun vaikuttavaa, koska tiedot, joista keskusteltiin, olivat

jo kunkin osanottajan tiedossa ja ne saattoivat tehdä niistä yksinään samoja päätelmiä, kuin kokouksissa tehtiin. Perustuotteen eli valssilangan hinnat ja suoraan kilpailevan tuotteen eli betoniterästangon hinnat olivat tiedossa, koska näistä kahdesta tuotteesta, jotka kuuluvat EHTY:n perustamissopimuksen alaisuuteen, julkaistaan tämän perustamissopimuksen 60 artiklassa määrätyt hinnastot. Vaikka mitään tietoja ei vaihdettaisi, valmistajat kykenisivät siten kukin itsenäisesti määrittämään betoniteräsverkon ihannehinnan.

61 Kantaja lisää, että hinnat, joista kokouksissa keskusteltiin, eivät olleet sitovia, vaan ne ovat aina olleet ohjeellisia eikä niitä ole koskaan noudatettu.

62 Komissio toteaa, että kokoukset olivat paljon muutakin kuin pelkkää tietojen vaihtoa, kuten niistä tehdyt muistiinpanot osoittavat. Näistä muistiinpanoista on laajoja otteita komission päätöksen 84—111 kohdissa. Kokouksissa oli komission mukaan kyse vähimmäishintojen vahvistamisesta kausittain. Se seikka, että näitä hintoja ei ole aina käytännössä noudatettu, on vailla merkitystä määritettäessä näiden kokousten luonnetta. Kyseessä on todellakin hintoja koskeva yritysten välinen järjestely, mikä on nimenomaisesti perustamissopimuksen 85 artiklassa kielletty.

63 Komissio korostaa, että kokouksissa harjoitetun, tietojen vaihdoksi väitetyn toiminnan tarkoitus sellaisena, kuin kantaja on sen selostanut, vastaa täsmälleen yhteisöjen tuomioistuimen perustamissopimuksen 85 artiklan mukaan kielletyksi katsomaa toimintaa eli "poistaa ennakolta epävarmuus siitä, miten kilpailijat tulevaisuudessa käyttäytyvät" (yhdistetyt asiat 40/73—48/73, 50/73, 54/73—56/73, 111/73, 113/73 ja 114/73, Suiker Unie ym. v. komissio, tuomio 16.12.1975, Kok. 1975, s. 1663).

64 Komissio korostaa lopuksi, että vaikka kilpailun vara betoniteräsverkon hinnassa oli pieni, se kuitenkin oli olemassa eikä se ollut mitättömän pieni ja että sitä ei saanut vääristää yritysten välisillä järjestelyillä.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

65 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kokouksilla, joihin kantaja on osallistunut, on ollut tarkoituksena rajoittaa kilpailua, kuten komission päätöksen 84—112 kohdassa mainituista lukuisista asiakirjoista käy ilmi.

66 Vastoin kantajan väittämää ei nimittäin pidä paikkaansa, että Bredassa ja Bunnikissa pidettyjen kokousten ainoana tarkoituksena olisi ollut tietojen vaihto osanottajien kesken betoniteräsverkkojen ihannehinnan määrittämiseksi. Näistä kokouksista pidetyt muistiinpanot, jotka käyvät ilmi Tréfilunionin Benelux-maiden edustajan sille lähettämistä lukuisista telekseistä (komission päätöksen 84—111 kohta) osoittavat päinvastoin selkeästi, että kokousten tarkoituksena on ollut muun muassa markkinatilanteesta keskusteleminen, ehdotusten tekeminen erityyppisten betoniteräsverkkojen hinnoiksi ja hinnoista päättäminen; nämä hinnat olivat luonteeltaan vähimmäishintoja, joita oli noudatettava.

67 Se, noudatettiinko hintoja vai ei, tai se, että betoniteräsverkkojen hintaan vaikuttivat valssilangan hinta ja kilpailevan tuotteen eli betoniterästangon hinta, ei tee tyhjäksi näiden kokousten kilpailunvastaista tarkoitusta. Toisaalta on nimittäin tarpeetonta perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan kannalta ottaa huomioon tietyn sopimuksen vaikutuksia käytännössä, jos on näytetty, että sopimusten tarkoituksena on ollut estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla, kuten on asianlaita komission päätöksessä mainituissa sopimuksissa (asia C-277/87, Sandoz Prodotti Farmaceutici v. komissio, tuomio 11.1.1990, Kok. 1990, s. I-45). Toisaalta vaikka olisikin totta, kuten kantaja on korostanut, että betoniteräsverkon hinta on suuresti riippuvainen valssilangan hinnasta, tästä ei kuitenkaan seuraa, että todellinen kilpailu tällä alalla ei olisi lainkaan mahdollista. Valmistajille on nimittäin jäänyt riittävä marginaali, jotta todellinen kilpailu on mahdollista markkinoilla. Tämän vuoksi yritysten väliset järjestelyt ovat voineet vaikuttaa merkittävästi kilpailuun (yhdistetyt asiat 209/78—215/78 ja 218/78, Van Landewyck ym. v. komissio, tuomio 29.10.1980, Kok. 1980, s. 3125, 133 ja 153 kohta).

68 Jäsenvaltioiden väliseen kauppaan kohdistuvien vaikutusten osalta on syytä muistuttaa, että perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa ei edellytetä, että todetut kilpailunrajoitukset ovat todellisuudessa tuntuvasti vaikuttaneet jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, vaan siinä edellytetään ainoastaan, että on näytetty, että ne ovat luonteeltaan sellaisia, että niillä on tällainen vaikutus (asia 19/77, Miller v. komissio, tuomio 1.2.1978, Kok. 1978, s. 131, 15 kohta).

69 Tässä tapauksessa on todettava, että todetut kilpailunrajoitukset olivat omiaan kääntämään tavaravirtoja suunnasta, johon ne muuten olisivat kulkeneet (edellä mainittu Van Landewyck ym. v. komissio -tuomio, 172 kohta). Yritysten välisten järjestelyjen tavoitteena oli nimittäin markkinoiden jakaminen ja hintojen keinotekoinen nostaminen kaikilla näillä markkinoilla.

70 Kaiken edellä esitetyn perusteella on syytä päätellä, että kantaja, joka ei kiistä osallistuneensa ainakin noin kahteenkymmeneen kokoukseen ja joka ei ole julkisesti ilmoittanut olevansa sitoutumatta niissä sovittuun, on liittynyt sopimuksiin ja siten rikkonut perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa.

71 Tämän vuoksi kantajan väite on hylättävä.

III — *Saksan markkinat*

Kanteen kohteena oleva päätös

72 Komission päätöksessä (147 kohta) todetaan kantajan osallistuneen Saksan markkinoita koskeviin yritysten välisiin järjestelyihin, joiden tarkoituksena on ollut

näillä markkinoilla voimassa olevien hintojen noudattaminen. Komission päätöksessä todetaan, että näihin järjestelyihin ovat osallistuneet Boël/Trébos ja TFE/FBC toiselta puolen ja BStG toiselta puolen (komission päätöksen 153, 154 ja 181 kohta).

Asianosaisten väitteet

73 Kantaja kiistää ottaneensa osaa Saksan markkinoita koskeneeseen sopimukseen. Se myöntää kyllä myyneensä Saksaan vuonna 1985 markkinahinnalla eli kartellin hinnalla, mutta väittää, että komissio ei voi pitää tätä yhdenmukaistettuna menettelytapana, koska sillä ei ole ollut mitään mielenkiintoa myydä alle saksalaisten hintojen siitä syystä, että sen koko kapasiteetti oli käytössä eikä se sen vuoksi voinut kasvattaa myyntiään hintoja laskemalla. Lisäksi sen on täytynyt varoa aiheuttamasta saksalaisten valmistajien ja viranomaisten vastatoimia. Viranomaisilla on ollut nimittäin valta terästeollisuusyritysten tiettyjen tuotteiden valvonta- ja tuotantokiintiöjärjestelmän voimassaolon pidentämisestä 31 päivänä tammikuuta 1984 tehdyn komission päätöksen N:o 234/84/EHTY (EYVL L 29, s. 1) nojalla tehdä valitus komissiolle viejiä vastaan sillä perusteella, että nämä vaikuttavat tavaravirtojen tavanomaiseen kulkuun.

74 Kantaja kiistää lisäksi sen, että Tréfilunionin herra Petersin 11.1.1984 saman yhtiön herra Marielle lähettämä teleksi (väitetiedoksiannon liite 66, komission päätöksen 95 ja 153 kohta) olisi todiste sen osallistumisesta hintasopimukseen, koska teleksistä käy ilmi, että kokouksessa, jota se käsittelee, ei päästy sopimukseen.

75 Kantaja huomauttaa 24.4.1985 päivätyn muistion (väitetiedoksiannon liite 112, komission päätöksen 153 kohta) osalta, että sitä ei voida käsitellä erikseen, vaan sitä on arvioitava yhdessä 17.4.1985 lähetetyn teleksin kanssa (väitetiedoksiannon liite 111, komission päätöksen 153 kohta). Kantajan mukaan tämä teleksi asettaa FBC:n myyntiedustajien ammatilliset kyvyt kyseenalaisiksi konsernin johtajien silmissä, koska edustajat eivät myyneet korkeimmalla hinnalla, jonka markkinat hyväksyi-

vät. Niinpä henkilö, joka on allekirjoittanut 24.4.1985 tehdyn muistion, on tarkoituksenaan palauttaa uskottavuutensa myyjänä kiistänyt 17.4.1985 lähetetyn teleksin sisällön ja vakuuttanut, että he myivät markkinahintaan.

76 Komissio muistuttaa, että TFE/FBC on todellisuudessa osallistunut kokouksiin, joissa olivat läsnä saksalaiset yritykset ja joissa keskusteltiin Saksan markkinoiden myyntihinnoista.

77 Komissio korostaa 11.1.1984 lähetetyn teleksin osalta, että tämä asiakirja todistaa belgialaisten valmistajien tehneen todellisuudessa yhteistyötä Saksan markkinoilla noudatetuista hinnoista, koska ne ovat vedonneet siihen, että ne noudattavat kartellihintoja Saksan markkinoilla valittaessaan saksalaisten valmistajien Benelux-maissa noudattamista hinnoista.

78 Komissio torjuu kantajan selityksen, joka koskee 17.4.1985 lähetettyä teleksiä ja 24.4.1985 tehtyä muistiota, ja toteaa, että on täysin epänormaalia kirjoittaa kilpailijalle ja sanoa tälle, että sen menettely johtaa tuhoon. Tällainen käyttäytyminen on kiellettyä yhteistoimintaa.

79 Komissio katsoo, että näiden hintayhteistyötä osoittavien todisteiden valossa kantajan yritykset selitellä sitä, miksi sillä on ollut tietynlainen suhtautumistapa markkinoilla, eivät pysty kumoamaan sitä, että perustamissopimuksen 85 artiklaa on rikottu.

80 Komissio huomauttaa, että kantajan esittämiä näkökohtia vastatoimien mahdollisuudesta ei voida hyväksyä, koska 31.1.1984 tehtyä päätöstä N:o 234/84 sovelletaan vain EHTY:n perustamissopimuksen alaisiin tuotteisiin ja betoniteräsverkot ovat ETY:n perustamissopimuksen alaisia.

81 Komissio katsoo, että kantajan selitykset, joiden mukaan "sillä ei ollut mitään syytä myydä kartellihintoja alemmalla hinnalla", eivät ole vakuuttavia, koska halvemmalla myyminen on itsestään selvästi keino lisätä markkinaosuutta.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

82 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että komissio on perustellusti käyttänyt todisteena 11.1.1984 päivättyä teleksiä (väitetiedoksiannon liite 66, komission päätöksen 95 ja 153 kohta), jonka herra Peters on lähettänyt herra Marielle ja joka sisältää muistiinpanoja Bredassa 5.1.1984 pidetystä kokouksesta, johon ovat osallistuneet kantaja, Boël/Trébos, BStG, Tréfilarbed, Tréfilunion ja muut alankomaalaiset valmistajat, osoittaakseen kantajan osallistuneen yritysten väliseen hintoja koskeneeseen järjestelyyn Saksan markkinoilla. Teleksissä todetaan seuraavaa: "Vakituiset osallistujat vaativat BStG:n edustajilta, että BStG ei aiheuta häiriöitä Benelux-maiden markkinoilla viemällä sinne suuria määriä tuotteitaan ja perimällä näistä tuotteistaan erittäin alhaisia hintoja. Saksalaiset puolustautuvat selittämällä, että belgialaiset tuottajat (Boël ja viime aikoina Frère-Bourgeois) vievät Saksaan vastaavia tonnimääriä. Belgialaiset tuottajat täsmentävät, että ne noudattavat Saksan markkinoilla perittäviä hintoja, ja siksi on keskusteltava markkinaosuuksista eikä tonneista. Mitään täsmällistä päätöstä ei ole tehty." Tämä teleksi osoittaa siis, että belgialaiset valmistajat noudattivat markkinahintoja Saksassa vastapalveluksena siitä, että BStG rajoitti vientiään Benelux-maihin ja sitoutui noudattamaan näillä markkinoilla käytettyä vähimmäishintaa.

83 Komissio on myös perustellusti viitannut saksalaisen yhdistyksen Walzstahlvereinigungin Cockerill Sambrelle 17.4.1985 lähettämään teleksiin (väitetiedoksiannon liite 111) tukeakseen analyysiaan. Teleksi koskee "belgialaisia betoniteräsverkon toimituksia Saksan liittotasavaltaan". Siinä moititaan Cockerill Sambren tytäryhtiötä TFE:tä siitä, että se ei noudata Saksan markkinoilla sovellettavaa yleistä hintatasoa (810 DEM/tonni) tekemällä tarjouksia hintaan 770 DEM tonnilta. Cockerill

Sambrea pyydetään kiinnittämään tytäryhtiönsä TFE:n huomio "Saksan markkinoilla tapahtuneeseen myönteiseen hintakehitykseen ja kehottamaan sitä noudattamaan parempaa kuria hinnoissa".

84 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa vastatoimien mahdollisuudesta, johon kantaja on viitannut, että 31.1.1984 tehtyä päätöstä N:o 234/84 sovelletaan vain EHTY:n perustamissopimuksen alaisiin tuotteisiin. Tämän vuoksi kantajalla ei ole ollut mitään riskiä myydessään betoniteräsverkkoja kartellihintoja halvemmalla.

85 Kantaja on väittänyt, että sillä ei ollut mitään syytä myydä näitä hintoja halvemmalla, koska sen koko tuotantokapasiteetti oli käytössä. Tämän johdosta on syytä korostaa, että tällainen väite edellyttää menestyäkseen, että Saksan markkinoiden hinnat ovat olleet alhaisemmat kuin muilla markkinoilla noudatetut hinnat, mutta tätä ei ole näytetty toteen. Kantaja olisi nimittäin voinut vähentää vientiään muihin jäsenvaltioihin ja suunnata sitä Saksan markkinoille, jos hinnat Saksan markkinoilla olisivat olleet korkeammat kuin muilla markkinoilla ja jos yritysten välisiä järjestelyjä ei olisi ollut olemassa.

86 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että komissio on näyttänyt toteen lain edellyttämällä tavalla, että kantaja on osallistunut Saksan markkinoilla toteutettuihin yritysten välisiin järjestelyihin, joiden tarkoituksena on ollut varmistaa voimassa olleiden hintojen noudattaminen näillä markkinoilla.

87 Tämän vuoksi kantajan väite on siis hylättävä.

Asetuksen N:o 17 15 artiklan rikkomista koskeva kanneperuste

I — *Kriteereiden yksilöinti rikkomusten vakavuuden määrittämiseksi*

Asianosaisten väitteet

88 Kantaja väittää, että toisaalta määräämällä yhden sakon kolmesta eri rikkomuksesta komissio on riistänyt siltä mahdollisuuden arvostella komission päätöksen perusteltavuutta siltä osin, kuin kyse on rikkomusten vakavuudesta ja kestosta. Kantaja lisää, että yhteisöjen tuomioistuimen 7.6.1983 antaman Musique diffusion française ym. vastaan komissio -tuomion (yhdistetyt asiat 100/80—103/80, Kok. 1983, s. 1825) mukaan yksi sakko on perusteltu silloin, kun eri rikkomuksia voidaan pitää yhtenä rikkomisena, mutta että tällainen suhtautumistapa ei ole sopiva silloin, kun on kyse joukosta eri järjestelyjä eri osapuoltenkin kesken, kuten tässä tapauksessa, mikä on komission päätöksen 22 kohdassakin todettu. Kantaja katsoo, että komissio on täten jättänyt täyttämättä perustamissopimuksen 190 artiklan sitä koskevan perusteluvelvollisuuden.

89 Kantaja väittää toisaalta, että komission päätöksessä ei ole otettu huomioon kunkin sen kohteena olevan yrityksen käyttäytymisen omia erityispiirteitä; näin ei ole tehty varsinkaan kantajan osalta. Komission päätöksen 1 artiklassa tehdään omituinen yhdistelmä kaikista rikkomuksista erottelematta kunkin yrityksen osalta sen osallistumisen erityisluonnetta, kestoa ja erityispiirteitä. Kantaja esittää erityisesti, että komissio ei ole täsmentänyt, kuinka pitkän ajan se on katsonut kantajan osallistuneen yritysten välisiin järjestelyihin Ranskan markkinoilla vuosina 1983—1984 eikä kuinka kauan sen on katsottu osallistuneen järjestelyihin Saksan markkinoilla. Lopuksi kantaja huomauttaa, että yksinomaan se seikka, että sille määrätty sakko on pienempi laskettuna kyseisen tuotteen myynnistä tulevasta liikevaihdosta kuin muille yrityksille määrätyt sakot, ei riitä osoittamaan, että kaikki sen hyväksi olemassa olevat lieventävät asianhaarat on otettu huomioon.

90 Komissio vastaa, että se ei ole määrännyt sakkoa kolmesta eri rikkomuksesta, koska kyse ei ole erillisistä järjestelyistä, vaan, kuten komission päätöksen 22 kohdassa on todettu, yritysten välisten järjestelyjen kokonaisuudesta, joka kokonaisuutena on vaikuttanut sääntelevästi yhteismarkkinoiden merkittävään osaan. Yritykset ovat näet osallistuneet yhtä aikaa useisiin järjestelyihin maantieteellisesti erillisillä osamarkkinoilla sillä seurauksella, että tiettyyn aikaan koko yhteismarkkinat ovat olleet jaetut. Näin oilen vuonna 1984 TFE/FBC on osallistunut samanaikaisesti Ranskan markkinoita koskeneeseen järjestelyyn, Benelux-maiden markkinoita koskeneeseen järjestelyyn sekä Saksan markkinoita koskeneeseen järjestelyyn. Komissio korostaa, että viittaus asiassa Musique diffusion française ym. vastaan komissio annettuun tuomioon ei tue millään lailla kantajan väitettä, koska yhteisöjen tuomioistuin on antanut tuomionsa siinä asiassa, "ilman että on syytä ottaa kantaa, onko yhteisön oikeudessa olemassa periaatteita, jotka koskevat useista eri rikkomuksista määrättyjen sakkojen yhdistämistä".

91 Komissio korostaa, että se on selvästi ilmoittanut, mitä se on pitänyt kunkin rikkomuksen kestona ja vakavuutena. Keston suhteen komissio muistuttaa, että se on selvästi päätöksessään tuonut esiin, kuinka kauan se on katsonut kantajan osallistuneen eri järjestelyihin. Komissio lisää, että se on täydellisesti ottanut huomioon kantajan käyttäytymisen erityispiirteet päätöksensä 200 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa. Tämän vuoksi komissio on ottaen kaikki nämä tekijät huomioon määrännyt kantajalle sakon, jonka suuruus on 2,5 % kantajan liikevaihdosta relevanteilla markkinoilla (betoniteräsverkot perustajajäsenvaltioiden markkinoilla), kun taas muutamille muille järjestelyjen osapuolille määrättyjen sakkojen määrä on ollut 3 %, 3,15 % ja jopa 3,6 %.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

92 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissio voi määrätä yhden sakon useista rikkomuksista (ks. tämän osalta edellä mainittu asia Suiker Unie ym. vastaan komissio; asia 27/76,

United Brands v. komissio, yhteisön tuomioistuimen tuomio 14.2.1978, Kok. 1978, s. 207 ja edellä mainittu asia Musique diffusion française ym. v. komissio) ja sitä suuremmalla syyllä, kun komission päätöksessä todetuilla rikkomuksilla on ollut, kuten tässä tapauksessa, tarkoituksena samantyyppiset toimintatavat eri markkinoilla, erityisesti hintojen ja kiintiöiden vahvistaminen sekä tietojen vaihto, ja kun rikkomuksiin osallistujat ovat olleet suurelta osin samoja yrityksiä. Tässä suhteessa ei voida jättää huomiotta sitä, mitä komissio on perustellusti korostanut, että kantaja on osallistunut useita markkinoita, kuten Ranskan ja Benelux-maiden markkinoita, koskeneisiin yritysten välisiin järjestelyihin.

93 Sitä paitsi on syytä korostaa, että yhden sakon määrääminen ei ole riistänyt kantajalta mahdollisuutta arvostella sitä, onko komissio arvioinut oikein rikkomusten vakavuuden ja keston. Kantaja on tulkinnut komission päätöstä siten, että se on keinotekoisesti erottanut osan siitä, vaikka komission päätös on kokonaisuus, jonka kaikkia osia on tulkittava muiden osien valossa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo nimittäin, että komission päätöksestä kokonaisuudessaan käy ilmi kantajalle sen tekemiksi katsottujen eri rikkomusten selvittämiseksi tarpeelliset perustelut sekä sen käyttäytymisen erityispiirteet, ja erityisesti kantajan eri rikkomusten kestoaikaa koskevat seikat.

94 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa lisäksi, että kantaja ei ole esittänyt sille näyttöä tukeakseen väitettään siitä, että komission päätöksessä ei olisi otettu huomioon harkittaessa sen tekemiksi todettujen rikkomusten kestoa ja vakavuutta kaikkia sen hyväksi olemassa olevia lieventäviä asianhaaroja verrattuna muihin komission päätöksellä rangaistuihin yrityksiin. On syytä muistuttaa, että komissio on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin antamissaan kirjallisissa vastauksissa päinvastoin selittänyt, että kantajan hyväksi oli luettu lieventävänä asianhaarana se, että sen osallistuminen rikkomuksiin oli rajoittunut vain toimintoihin, jotka kiinnostivat sitä.

95 Tämän vuoksi kantajan väite on hylättävä siltä osin, kuin se on laajempi kuin ensimmäinen kanneperuste.

II — *Virhe sakon suuruuden määräämisen perustaksi otettavan liikevaihdon valinnassa*

Asianosaisten väitteet

96 Kantaja asettaa kyseenalaiseksi sen, että komissio on pitänyt betoniteräsverkoista tulevaa liikevaihtoa sille määrätyn sakon suuruuden laskemisen perustana. Merkittävä osa sen liikevaihdosta on nimittäin tullut mittatilaustyönä valmistettavien betoniteräsverkkojen myynnistä eivätkä ne voi luonteensakaan vuoksi olla yritysten välisten järjestelyjen kohteena eikä niitä sen vuoksi olisi tullut ottaa huomioon laskettaessa sen järjestelyissä mukana olevista tuotteista koostuvaa liikevaihtoa. Jättämällä tämän seikan huomiotta komissio on tehnyt arviointivirheen suhteessa muille yrityksille määrättyihin sakkoihin.

97 Komissio vastaa, että se on ottanut päätöksensä perustaksi betoniteräsverkkojen liikevaihdon, vaikka yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella (edellä mainittu asia Musique diffusion française v. komissio ja asia C-279/87, Tipp-Ex v. komissio, tuomio 8.2.1990, Kok. 1990, s. I-261, 39 kohta) se olisi voinut ottaa huomioon koko yrityksen liikevaihdon. Valitsemalla vain kyseessä olevasta tuotteesta tulevan liikevaihdon komission ei tarvinnut vähentää siitä mittatilaustyönä valmistettavista betoniteräsverkoista tulevaa liikevaihtoa. Vaikka viimeksi mainitut ovat betoniteräsverkkojen markkinoiden osamarkkinat, ne eivät kuitenkaan muodosta eri markkinoita (komission päätöksen 3 kohta).

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

98 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että komission päätöksessä on perustellusti määrätty kantajalle sakko ottamalla huomioon kantajan koko betoni-

teräsverkoista tuleva liikevaihto mukaan lukien mittatilaustyönä valmistettavat betoniteräsverkot, koska tämä luku luontevasti ilmoittaa rikkomuksen laajuuden (em. asia Musique diffusion française ym. v. komissio, 121 kohta). Rikkomuksen on nimittäin kiistattomasti täytynyt vaikuttaa ja se on myös vaikuttanut mittatilaustyönä valmistettavien betoniteräsverkkojen hintaan, sillä niillä ei ole muista betoniteräsverkoista erillisiä markkinoita.

99 Tämän vuoksi kantajan väite on hylättävä.

100 Koska komissio ei ole näyttänyt lain edellyttämällä tavalla toteen, että kantaja olisi osallistunut yritysten väliseen järjestelyyn, jonka tarkoituksena on ollut Saksasta Benelux-maihin suuntautuvan viennin rajoittaminen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo täyden harkintavaltansa nojalla, että kantajalle määrättyä 315 000 ecun sakkoa on alennettava viidenneksellä, ja vahvistaa sen 252 000 ecuksi.

Oikeudenkäyntikulut

101 Työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Kuitenkin saman artiklan 3 kohdan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi. Kanteen tultua osittain hyväksytyksi ja asianosaisten vaadittua puolin ja toisin oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että on perusteltua olosuhteet huomioon ottaen määrätä, että kantajan on vastattava omista kuluistaan ja korvattava kolme viidesosaa komission oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta 2.8.1989 tehdyn komission päätöksen 89/515/ETY (IV/31.553 — Betoniteräsverkot) 1 artikla kumotaan siltä osin, kuin siinä on katsottu kantajan osallistuneen yritysten väliseen järjestelyyn, jonka tarkoituksena on ollut Saksasta Benelux-maihin suuntautuvan viennin rajoittaminen.

2) Kantajalle komission päätöksen 3 artiklassa määrätty sakko vahvistetaan 252 000 ecuksi.

3) Muilta osin kanne hylätään.

4) Kantajan on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan kolme viidesosaa komission oikeudenkäyntikuluista.

5) Komission on vastattava kahdesta viidesosasta oikeudenkäyntikulujaan.

Kirschner Bellamy Vesterdorf

García-Valdecasas Lenaerts

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä huhtikuuta 1995.

Kirjaaja

H. Jung

Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja

H. Kirschner

Kanteen perustana olevat tosiseikat ..... II - 950

Asian käsittelyn vaiheet ..... II - 956

Asianosaisten vaatimukset ..... II - 957

Asian ratkaisu ..... II - 957

Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomista koskeva kanneperuste: yritysten välisten järjestelyjen tekeminen ..... II - 958

I — Ranskan markkinat ..... II - 958

A — Ajanjakso 1981—1982 ..... II - 958

Kanteen kohteena oleva päätös ..... II - 958

Asianosaisten väitteet ..... II - 958

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta .. II - 960

B — Ajanjakso 1983—1984 ..... II - 962

Kanteen kohteena oleva päätös ..... II - 962

Asianosaisten väitteet ..... II - 962

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta .. II - 964

II — Benelux-maiden markkinat ..... II - 967

A — Kiintiöitä koskevat järjestelyt ..... II - 967

Kanteen kohteena oleva päätös ..... II - 967

Asianosaisten väitteet ..... II - 968

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta .. II - 969

B — Hintoja koskevat järjestelyt ..... II - 970

Kanteen kohteena oleva päätös ..... II - 970

Asianosaisten väitteet ..... II - 970

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta .. II - 972

III — Saksan markkinat ..... II - 973

Kanteen kohteena oleva päätös ..... II - 973

Asianosaisten väitteet ..... II - 974

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta .. II - 976

Asetuksen N:o 17 15 artiklan rikkomista koskeva kanneperuste ..... II - 978

I — Kriteereiden yksilöinti rikkomusten vakavuuden määrittämiseksi ..... II - 978

Asianosaisten väitteet ..... II - 978

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta .. II - 979

II — Virhe sakon suuruuden määräämisen perustaksi otettavan liikevaihdon valinnassa ..... II - 981

Asianosaisten väitteet ..... II - 981

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta II - 981

Oikeudenkäyntikulut ..... II - 982